

Lofmeesters in de Gilde van Onze Lieve Vrouwe Lof

De Gilde van Onze-Lieve-Vrouwe-Lof in de Kathedraal van Antwerpen wilde in 1978 vijfhonderdjaar Mariaverering in Antwerpen vieren. De Kapelmeester van de Gilde, Roland Op de Beeck, besloot onder meer de historie op schrift te stellen en deed daarvoor diepgravend onderzoek.

Voor het onderzoek naar de intrede van Lofmeesters in de gilde deed hij ook een beroep op de conservator van het Museum Plantin-Moretus om in de archieven van de Moretussen te duiken om te zien of ook Moretussen als Lofmeester waren ingetreden.

Dr. L. Voet was druk bezet en droeg Raymond De Belser op hier onderzoek naar te doen. Raymond dook in de archieven van de Moretussen. Hij maakte een verslag van zijn bevindingen en zond dat naar Guy Deckers, de secretaris in het bestuur van de Gilde van Onze Lieve Vrouwe Lof.

Uit de archieven bleek onder meer dat Balthasar Moretus II in 1644 als Gildemeester was aangesteld (met Andries Buckers) en Balthasar Moretus III in 1671. (Archief van het Museum Plantin-Moretus. reg. 213 (n . 1665-1671). Voor de intreding moest 250 gulden betaald worden. Bovendien moest een intredende Lofmeester maaltijden voor de Lofmeesters verzorgen en die ook betalen.

In het archief van het Museum Plantin-Moretus. Rekeningboek der Gasten. 1660-1673, Reg. 335. fol. 3, 28. 29. 35 en 37 waren de uitgaven voor de intrede van Balthasar III vermeld:

	gulden	stuivers
- voor inkomgeld	250	
- voor het eerst omgaan met de Lofmeesters bij verkiezing van Balthasar III tot Lofmeester (29 februari 1670)	33	3
- voor ontbijt en avondmaal voor het tweede omgaan met de Lofmeesters (18 maart 1671), de helft voor rekening van Balthasar III	87	11
- voor maaltijd op St.-Michielsdag aan de Lofmeesters (29 september 1671)	141	17
- voor de grote maaltijd gehouden op 14, 15 en 16 januari 1672, de helft voor rekening van Balthasar III Dat was een 'grote' maaltijd naar aanleiding van de aanstelling van Cornelis Salet en Johan-Carlos Labistrate, zoon van Carlos, als Lofmeesters van de Gilde van Onze-Lieve-Vrouwe-Lof. Het banket heeft plaats in het huis Plantin, omdat Balthasar III toen nog 'dienende' meester was.	471	5½
- voor ontbijt en avondmaaltijd met de Lofmeesters (6 maart 1672)	81	2
- voor maaltijd van 24 mei 1674, de helft voor rekening van Balthasar III	112	19

De Belser stuurde ook alle bijzonderheden over deze maaltijden die in de archieven waren vermeld, met de gespecificeerde kosten door. Hij vermeldde wat precies voor de verschillende maaltijden werd aangeleverd, hetgeen volledig in Bijlage III van het Jubelboek is opgenomen.

De veelheid van spijzen is indrukwekkend:

Voor het ontbijt, voor- en nagerechten worden vermeld: pasteyen in witten deegh en vergult van kalkoete, van hespe en van calfvleesch, osters, moilinderes, machepainen, laurier, canneel

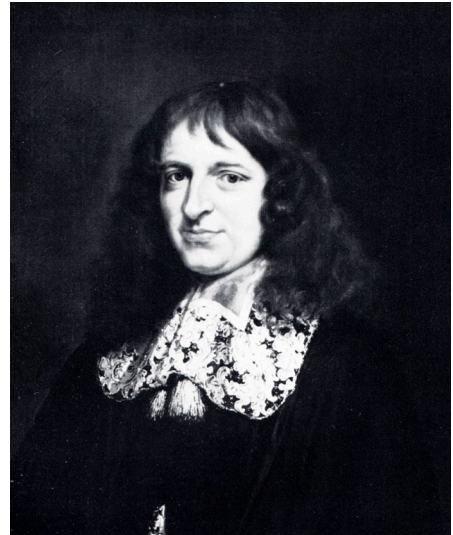
romeyn, ghecraekte spistassien, drooge sucades, suyckere karstelinghe, obelyen, mostacholen, pasta de Genua, persen en peeren, ghecandeliseerde amandelen en oranien, roode marmelade, bisquit, broodsuyker, amandeltourten, greffioelen, wafelen, wit en tarwebrood, boter enz.

De tafel werd versierd met diverse bloemen en vergulde sterren.

Voor het avondmaal en de grote maaltijden waren er onder meer kalckoeten om te braeden en om te backen, capuynen om te braeden, om te stoven, om te breken en om te 'fisanteren', patrijzen, houtsneppen, duyven, leeuwerckers, wilde conijnen, versche hespen, calfvleesch, worsten, varkens ooren, te veel om op te noemen.

Ook was vermeld hoeveel wijn en bier er werd gedronken.

Om voor alle gasten plaats te bieden werden er ook tafels, stoelen, voetbanken en kussens geleverd, alsmede tal van gebruiksvoorwerpen, zoals tafelkleden, servetten en droogdoeken, glaswerk, servies en keukengerei.

NN Balthasar Moretus III (1646-1696)

Met de informatie die Roland Op de Beeck van Raymond De Belser kreeg, schreef hij op pagina 67 van het Jubileumboek *De Gilde van Onze-Lieve-Vrouwe-Lof in de Kathedraal van Antwerpen – Vijfhonderd Jaar Mariaverering in Antwerpen*:

In de 17de eeuw bedraagt het inkomgeld tot de Gilde 250 gulden d.i. ca. 100.000 hedendaagse Belgische franken. Dit enorm bedrag onderstreept de status van degenen die het zich konden permitteren toe te treden. Deze financiële aderlating en de tijdrovende activiteiten die het lidmaatschap inhoudt schrikken sommigen, ook vooraanstaande burgers af. Vermits de nieuw verkozen meesters ook de 'dienende' meesters zijn voor de twee jaren na hun aanstelling, en zij de aanstellingsmaaltijd zelf moeten bekostigen, valt dat voor jongeren vrij zwaar. Omdat zijn zoon, Balthasar III, veelal in het buitenland op stagereis is, zal zijn vader, Balthasar Moretus II, hem in maart 1665 'van de borgerlijke wacht ende wakende Ghilde ende Confrerie van ons Lieve Vrouw Capelle' vrijkopen, voor de som van 250 gulden, 'met dat hij in zes (?) jaren niet en sal moeten ghecosen worden'. Met één som koopt Balthasar II dus zijn zoon van twee zware sociale verplichtingen vrij. Hierin blijft hij trouw aan zijn gedragslijn die erin bestond systematisch aan alle min of meer verplichte 'ereposten' te ontkomen.

Balthasar III daarentegen schijnt deze 'ereposten' te hebben op prijsgesteld of toch nimmer te hebben getracht ze te ontwijken. In 1670 moet hij dienaangaande, tegenover zijn vader, voor de eerste maal zijn zin hebben kunnen doorzetten. Op 26 januari wordt hij verkozen 'tot meester van Ons Lieve Vrouwe Capelle ten effens met zijnen oom Petrus Goos'. De aanstelling van deze twee meesters geeft aanleiding tot een uitzonderlijk groot gelag in het huis Plantin. Aan banketten alleen wordt voor rekening van Balthasar II voor de periode van 29 februari 1670 tot 24 mei 1674 1120 gulden, 17 stuivers uitbetaald. Naar het aantal opgediende gerechten is het uit te maken dat deze reeks banketten alles overtreft wat in het huis Plantin ooit tevoren te zien was. Balthasar II zou het aandeel van zijn zoon in de onkosten zelf dekken: Balthasar III was amper 24 jaar oud.

N.B. Tweeënhalf jaar later, in november 1980, verscheen in *De Tabbaard*, periodiek van de kapelmeesters van de Gilde van O.L. Vrouwe Lof, in de rubriek ‘Mededelingen’ het volgende bericht:

LITERATUUR

De heer De Belser, Conservator van het Museum Plantin Moretus, die meegewerkt heeft aan het opstellen van het hoofdstuk “Balthasar Moretus” van het Jubileumboek, heeft de Europalia prijs van de Nederlandse literatuur behaald.

Onze hartelijkste gelukwensen.

Guy Deckers